

1. Kaj je ekološko kmetovanje?

Ekološko kmetovanje je posebna oblika kmetijske pridelave, ki poudarja gospodarjenje v sožitju z naravo. Je način trajnostnega kmetovanja, ki upošteva kmetijo kot celosten, enovit sistem, v smislu tla-rastline-živali-človek in skrbi za ravnovesje vseh vključenih elementov. Poseben poudarek je dan ohranjanju rodovitnosti tal z večanjem humusa in z uporabo organskih gnojil. Na ekološki kmetiji pridelamo kakovostno krmo, ki ob ustreznih bivanjskih razmerah, prilagojenim potrebam živali, prispevajo k dobremu počutju in zdravju živali in s tem h kakovostni prirreji mesa, mleka in jajc.

Povpraševanje po ekološko pridelanih živilih se je zaradi vedno večje občutljivosti potrošnikov za zdravstvena, okolje varstvena vprašanja ter vprašanja glede zaščite živali, močno povečalo. Prve kontrolirane ekološke kmetije so se v Sloveniji pojavile leta 1998 in od takrat njihovo število iz leta v leto narašča, saj delež ekološko obdelanih površin danes dosega 3 % vseh kmetijskih površin v Sloveniji. K temu je prispevalo tudi kontinuirano spodbujanje in pospeševanje ekološkega kmetijstva s strani države.

Občina	IPL	IPS	IVG	IVR	EK	
Ajdovščina		3	45	88	1	29
Bovec		0	0	0	0	8
Brda		0	27	290	0	1
Cerkno		1	0	0	0	44
Divjača		0	17	0	0	8
Hrpelje – Kozina		0	15	0	0	8
Idrija		0	1	0	0	26
Ilirska Bistrica		1	20	0	5	23
Izola - Isola		1	20	15	0	1
Kanal		0	0	1	0	12
Kobarid		0	7	0	0	28
Komen		0	4	46	0	2
Koper - Capodistria		0	71	47	9	11
Miren-Kostanjevica		0	7	14	2	4
Nova Gorica		0	121	140	2	11
Piran-Pirano		0	25	4	6	3
Pivka		0	18	0	1	19
Postojna		0	3	1	0	21
Sežana		0	2	84	0	9
Šempeter - Vrtojba		0	3	2	0	0
Tolmin		0	4	0	0	42
Vipava		1	4	41	2	9
Skupno						

Tabela 1: Vključenost kmetij na Primorskem v ekološko in integrirano pridelavo

Če pogledamo Slovenijo v celoti, se Primorci lahko poleg ljubljanske in celjske regije pohvalimo z največ vključenimi kmetijami v ekološko kmetovanje, menimo pa, da bi se v ekološko kmetovanje lahko vključilo še več kmetij, saj so primorske kmetije specifične in po intenzivnosti pridelave zelo zmerne in večinoma že sedaj izpolnjujejo pogoje za vključitev v ekološko kmetovanje.

Ekološki kmetje pri svojem delu upoštevajo zakonitosti narave. S pomočjo dela, odkrivanja starih znanj in številnih novih spoznanj, je bilo mogoče postaviti pravila, ki določajo ekološke pridelke in živila. V Sloveniji smo tako v letu 2001 dobili "Pravilnik o ekološki pridelavi in predelavi kmetijskih pridelkov oziroma živil", ki v svojem bistvu ne odstopa od zahtev, ki so jih za ekološko kmetijstvo leta 1991 določili v evropskih deželah. Poleg izraza "ekološko kmetijstvo", se v splošni rabi jezika uporabljajo tudi izrazi "biološko" in "organsko kmetijstvo".

Cilji ekološkega kmetijstva!

Ekološko kmetijstvo ne pomeni le prepovedi kemično sintetičnih pesticidov in umetnih mineralnih gnojil. Cilji ekološkega kmetijstva so široko zastavljeni v smislu:

- ohranjanja rodovitnosti tal,
- sklenjenega kroženja hranil,
- živalim ustrezne reje in krmljenja,
- pridelavi zdravih živil,
- zaščiti naravnih življenjskih virov (tla-voda-zrak),
- minimalni obremenitvi okolja,
- aktivnemu varovanju okolja in biološke raznovrstnosti,
- varstvu energije in surovin,
- zagotovitvi delovnih mest v kmetijstvu.

Kaj je certifikat?

Je uradni dokument, ki ga izda kontrolna organizacija, s katerim potrjuje skladnost pridelave, predelave, pakiranja, skladiščenja in transporta ekoloških pridelkov, živil in krmil, z veljavnimi predpisi za ekološko kmetijstvo.

Certifikat je rezultat kontrole in pregleda kontrolnih poročil. Pri prodaji pridelkov in živil z oznako "ekološki", mora biti certifikat na vpogled pri prodajalcu. Certifikat potrjuje ekološko kakovost kmetijskih pridelkov in živil in ga na podlagi kontrol izda **kontrolna organizacija**.

Izvajanja kontrole ekološke pridelave zagotavlja predvsem zaščito potrošnika (kupca), saj se z veljavnim certifikatom zagotovi razlikovanje med ekološko pridelanimi in »lažnimi« ekološkimi pridelki. Pomemben razlog za izvajanje kontrol ekološkega kmetijstva je tudi zagotavljanje varstva okolja in naravnih bogastev ter omogočanje oskrbe prebivalstva z zdravimi pridelki in izdelki. Ob kontroli in certifikaciji ekoloških kmetij kontrolorji sledijo predpisom in določilom:

- Pravilnika o ekološki pridelavi in predelavi kmetijskih pridelkov oziroma živil (Uradni list RS, 31/01, 52/03),
- Uredbi EU 2092/91,
- Zakona o kmetijstvu,
- Standardov Biodar,
- Standardov Demeter.

Kaj ekološki kmet sme in česa ne?

Ekološki kmet mora imeti več razumevanja in znanja za pravilno kmetovanje po ekoloških smernicah. Kaj ekološki kmet sme in česa ne, natančno določa Pravilnik o ekološki pridelavi in predelavi kmetijskih pridelkov oziroma živil in zajema tako rastlinsko pridelavo, nabiranje

prosto rastočih rastlin, živinorejo, čebelarstvo, ribogojstvo, kot tudi predelavo, pravilno označevanje ekoloških pridelkov oz. živil in sistem kontrole (Ur.l. RS, št. 128/2006).

EKO pridelava

Osnovne prepovedi v ekološkem kmetovanju so:

- uporaba kemično sintetičnih sredstev za varstvo rastlin,
- uporaba razkuženega semena,
- uporaba lahko topnih mineralnih gnojil,
- uporaba sintetičnih dodatkov v krmilih,
- uporaba surovin živalskega izvora v krmilih in gnojilih,
- uporaba gensko spremenjenih organizmov,
- preventivno zdravljenje živali s kemoterapevtiki (antibiotiki, kokcidiostatiki...).

Kdaj je kmetija v preusmeritvi?

Kmetija je v preusmeritvi iz konvencionalnega v ekološko kmetovanje, ko:

- se prijavi v kontrolo ekološkega kmetovanja,
- podpiše pogodbo o kontroli,
- opravi uvodni tečaj o ekološkem kmetovanju (priporočljiv),
- se včlani v združenje za ekološko kmetovanje (zaželeno).

Obdobje preusmeritve traja najmanj dve leti, za trajne nasade pa tri leta. Obdobje preusmeritve se lahko v določenih primerih tudi podaljša, vendar ne traja več kot pet let (postopna preusmeritev). Če je bilo po podpisu pogodbe o kontroli uporabljeno katero koli nedovoljeno sredstvo, se preusmeritev šteje od datuma zadnje uporabe nedovoljenega sredstva. Določitev statusa pridelka je odvisna tudi od tega, v katerem obdobju vegetacije, se je pridelovalec vključil v sistem kontrole.

EKO predelava

Označevanje ekoloških živil:

Pri nakupu ekoloških živil je pomembno, da smo pozorni na deklaracije. Označevanje ekoloških živil je točno določeno v pravilniku. Različnost pojmov ekološka, sonaravna in integrirana pridelava, lahko ustvarja zmedo, zavaja ali zbuja pomisleke in dvome potrošnikov glede ekološkega kmetijstva.

Proizvodi jasno definirane predelave terjajo tudi pravno definiranje načina označevanja, ki ne zavaja potrošnikov. Ekološke kmetijske pridelke je potrebno označevati z enotno oznako "ekološki". Dovoljene so tudi dodatne oznake, kot biološko ali bio-dinamično, pod pogojem, da je pridelava oziroma predelava v skladu s pravilnikom. Živilo je dovoljeno označevati z oznako "ekološko" in uporabiti za to določen znak, če je zanj izdan certifikat. Certifikat se lahko izda za živilo, če:

- je bilo predelano brez uporabe GSO (genetsko spremenjenih organizmov),
- živila niso bila izpostavljena ionizirajočemu sevanju,
- živilo vsebuje najmanj 95% sestavin ekološkega izvora,

- živilo vsebuje največ 5% sestavin ki so navedene v pravilniku
- je bila njegova predelava podrejena kontroli,
- in ga spremljajo dokumenti v skladu s pravilnikom.

Organizacije za kontrolo nad pridelavo in predelavo ekoloških kmetijskih pridelkov oziroma živil:

- Fakulteta za kmetijstvo Maribor, Inštitut za kontrolo in certifikacijo v kmetijstvu, Vrbanška 30, 2000 Maribor;
- Inštitut za kontrolo in certifikacijo v kmetijstvu in gozdarstvu, Vinarska ul. 14, 2000 Maribor;
- Bureau Veritas d.o.o., Linhartova c. 49a, 1000 Ljubljana.

5 Predpisi:

INTEGRIRANA PRIDELAVA – ZAKONODAJA

GROZDJE

<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200263&stevilka=3052>

POLJŠČINE

<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200410&stevilka=438>

SADJE

<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200263&stevilka=3050>

VPIS INTENZIVNIH SADOVNJAKOV V REGISTER

<http://www.mkgp.gov.si/index.php?id=1168>

ZELENJAVA

<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200263&stevilka=3051>

INTEGRIRANA PRIDELAVA – TEHNOLOŠKA NAVODILA

GROZDJE

http://www.mkgp.gov.si/fileadmin/mkgp.gov.si/pageuploads/ssk/IVG-TN_2007_10.4.2007.pdf

POLJŠČINE

http://www.mkgp.gov.si/fileadmin/mkgp.gov.si/pageuploads/ssk/IPL_-TN_2007_10.4.2007.pdf

SADJE - NOVO

http://www.mkgp.gov.si/fileadmin/mkgp.gov.si/pageuploads/ssk/IPS-TN_2007_10.4.2007.pdf

ZELENJAVA

http://www.mkgp.gov.si/fileadmin/mkgp.gov.si/pageuploads/ssk/IVR-TN_2007_10.4.2007.pdf

EKOLOŠKO KMETIJSTVO – ZAKONODAJA

PRAVILNIK O DOLOČITVI OBMOČIJ V RS ZA EKO ČEBELARJENJE

<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200352&stevilka=2479>

PRAVILNIK O EKOLOŠKI PREDELAVI IN PRIDELAVI

<http://www.uradni-list.si/1/online.jsp?urlid=2006128&dhid=86143>

<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=20071065>

<http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=200737&stevilka=1991>

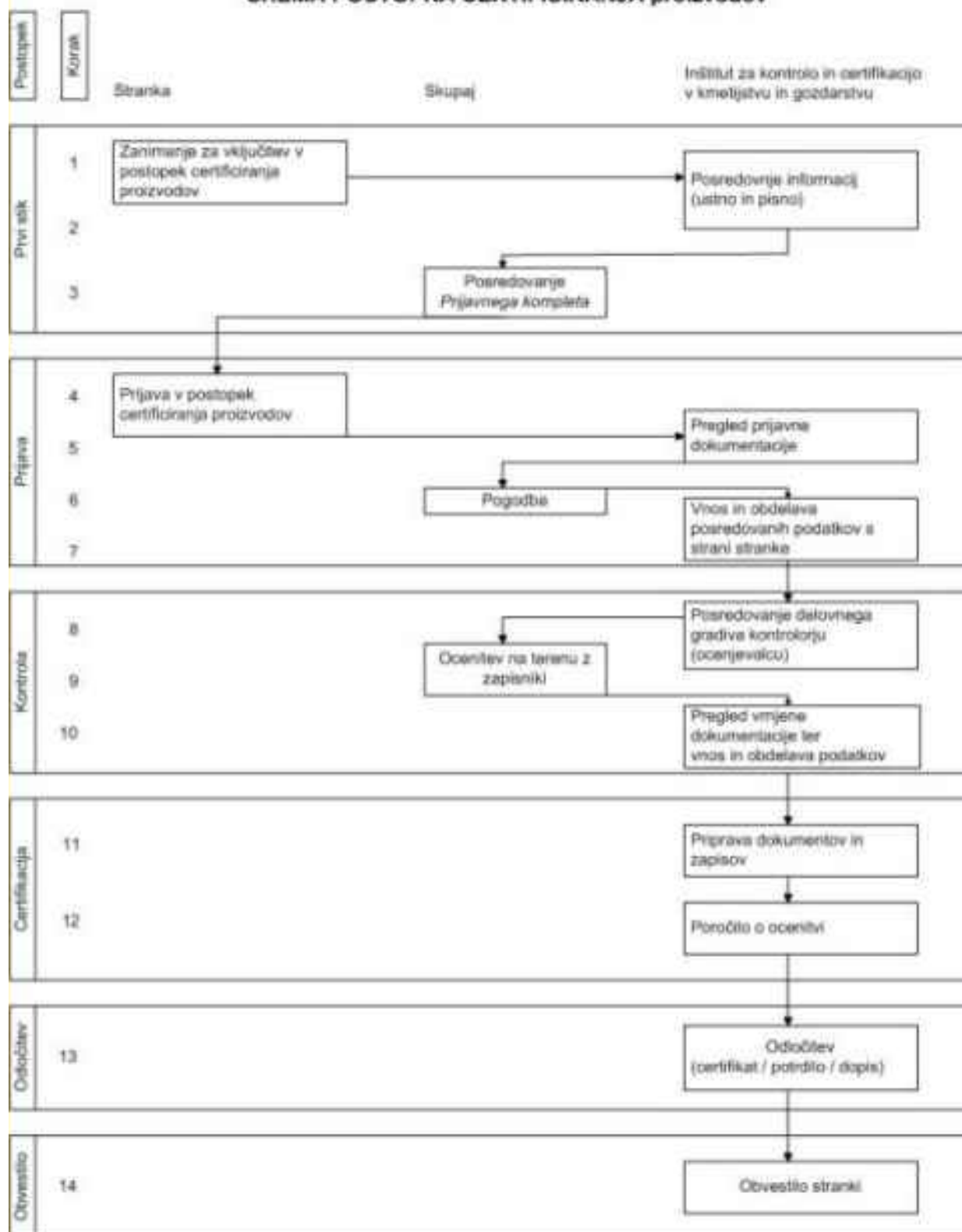
UREDBA SVETA (EGS)

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/sl/consleg/1991/R/01991R2092-20070101-sl.pdf>

UREDBA SVETA (ES)

http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/site/sl/oj/2006/l_379/l_37920061228s100010004.pdf

HEMA POSTOPKA CERTIFICIRANJA proizvodov

Shema postopka certificiranja